

SUUNVUORO

uoden 2002 alussa Virittäjän toimituksessa tapahtuu muutoksia. Suomi toisena ja vieraana kielenä -alan monivuotinen toimittaja *Päivi Rainò* lähtee uusiin tehtäviin. *Annukka Varteva* palaa äitiyslomaltaan toimitussihteeri *Sanna Putkosen* tilalle. Myös päätoimittajan paikalta alkavat puhaltaa uudet tuulet. Vastuun ottavat *Marja-Liisa Helasvuo* ja *Susanna Shore*. Tervetuloa lehteen — onnea ja menestystä!

On tullut aika esittää kiitokset kaikille teille, joiden kanssa olen viimeisten seitsemän vuoden aikana tehnyt Virittäjää. Kiitos lukijoille, kirjoittajille, toimittajille ja toimitusneuvoston jäsenille! Lehti syntyi meidän yhteistyönämme: olen ylpeä siitä, että sain olla mukana.

Marraskuussa joukko eri alojen tutkijoita kokoontui kahdeksi päiväksi Helsinkiin pohtimaan sitä, miten julkinen keskustelu ja kirjakieli käsitteineen moderniin Suomeen kehittyivät. Seminaarin järjesti kaksi monitieteistä tutkimushanketta: *Suomen kirjakielen käsitteellisen perustan synty* ja *Suomen kirjakielen kehitys ja vakiintuminen 1800-luvulla*.

Tarkasteltiin 1800-luvun debatteja. Julkinen keskustelu oli tuohon aikaan värikästä, rajua ja usein hyvinkin ilkeää, myös fennistiikassa. Sain piston sydämeeni. Katkaisinko alamme retorisen tradition karsiessani Virittäjän keskusteluosastosta henkilökohtaisia hyökkäyksiä? Puuttuiko särmää? Kaivattaisiinko kulttuurissamme jo kunnan kiistelyä?

Kieltä koskevien tieteellistenkin väittelyjen konteksti oli 1800-luvulla läpinäkyvämmän poliittinen kuin nyt. Esimerkiksi suomen kielen sanajärjestystä tai persoonataivutusta koskeva keskustelu oli samalla keskustelua suomalaisuudesta ja suomen kielen tulevaisuudesta modernissa yhteiskunnassa. Se oli osa poliittista elämää, kieli- ja puoluepoliittista toimintaa. Jonkinlaisina muistumina 1800-luku elää vieläkin päivälehtien yleisöpalstoilla, suomen kielen tilasta ja tulevaisuudesta huolestuneiden kansalaisten äkeissä puheenvuoroissa. Kielentutkijoiden osallisuus yhteiskunnalliseen keskusteluun on sen sijaan väisua tai ainakin epäsuorempaa kuin ennen.

Debattiseminaarissa oli mukana kielen, kääntämisen, kirjallisuuden, historian ja yhteiskunnan tutkijoita, miehiä ja naisia, suomen- ja ruotsinkielisiä, jotkut alansa konkareita, toiset vasta tulokkaita. Kovaa väittelyä ei sielläkään käyty, mutta keskustelu oli kyllä harvinaisen intensiivistä. Tunnelma oli tiivis: kun kaikki toisen sanoma oli uutta tietoa, oli pakko kuunnella korvat hörössä, herpaantumatta. Tuli sellainen hieno tunne, että tieteidenvälisyys — tieteellisen keskustelun vaikein muoto — on mahdollista.

1800-luvulla tieteidenvälinen keskustelu oli itsestään selvää. Toisaalta tieteenalat liittymivät ja yhden ihmisen oli mahdollista hallita moniakin niistä. Itse asiassa vasta 1900-luvun puoliväliin mennessä Virittäjä eriytyi pelkästään kielitieteelliseksi lehdeksi. Sen jälkeen kielitieteen alue on kuitenkin laajentunut ja sen eri haarat erikoistuneet niin pitkälle, että Virittäjää voisi taas sanoa monitieteiseksi julkaisuksi. Ehkäpä tieteidenvälinen keskustelukin on siis alkamassa — aika, jolloin herpaantumatta kuuntelemme toistemme puhetta. Hyvää uutta vuotta!

LEA LAITINEN